

تبیین استقرار فناوری‌های عملیات مناسب کشاورزی (GAP) در راستای توسعه پایدار (مورد مطالعه: باغات مرکبات استان مازندران)

فاطمه رزاقی بورخانی^{۱*}، احمد رضوانفر^۲، سید حمید موحد محمدی آ و سید یوسف حجازی^۲

۱- استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده علوم زراعی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، ساری، ایران
(razzaghi.fatemeh@gmail.com)

۲- استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی، دانشگاه تهران، کرج، ایران

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، تبیین استقرار عملیات مناسب کشاورزی در راستای پایداری باغات مرکبات استان مازندران بود. پژوهش از نوع کاربردی و جامعه آماری آن شامل تمامی باغداران مرکبات در روستاهای مربوط به ۱۲ شهرستان استان مازندران بود. نمونه‌گیری به روش طبقه‌ای تصادفی با انتساب متناسب انجام شد و حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۲۹۰ نفر تعیین شد. اعتبارسنجی شاخص‌های GAP در باغات مرکبات و شاخص‌های پایداری باغات با نظر پانل متخصصان تأیید شد. ابزار پژوهش، پرسشنامه‌ای بوده که روایی (صوری و محتوایی) آن براساس نظر جمعی از کارشناسان کشاورزی پایدار و اعضای هیأت علمی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران و پایایی آن نیز با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (بالتر از ۰/۷) تأیید شد. با توجه به نتایج، میزان به‌کارگیری مجموع فن‌آوری‌های GAP در میان ۶۰/۳ درصد از باغداران نسبتاً پایین و ۳۲/۴ درصد از آن‌ها که بیش‌ترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند، در حد پایین فن‌آوری‌های GAP را به‌کار گرفته‌اند. به لحاظ پایداری کل (اقتصادی، اجتماعی، محیط‌زیستی) بیش‌ترین فراوانی با ۲۵/۹ درصد در سطح «نسبتاً ناپایدار» و تنها ۲۰/۳ درصد باغات در سطح «پایدار» بودند. در بررسی مدل پهنه‌بندی، شهرستان‌های ساری، نکا، قائمشهر، جویبار، بابل و محمودآباد از لحاظ به‌کارگیری GAP دقیقاً مکمل و هم‌راستا با نظام پایداری باغات حرکت نموده‌اند و منطبق بر هم هستند و در بقیه شهرستان‌ها تنها تفاوت اندکی از لحاظ اولویت پایداری و به‌کارگیری GAP با جایجایی شهرستان‌ها دیده می‌شود. از لحاظ طبقه‌بندی میزان سطح پایداری و میزان به‌کارگیری GAP نیز، شهرستان‌های مربوطه در طبقات یکسانی قرار گرفتند. **واژه‌های کلیدی:** فناوری‌های عملیات مناسب کشاورزی، توسعه کشاورزی پایدار، باغات مرکبات